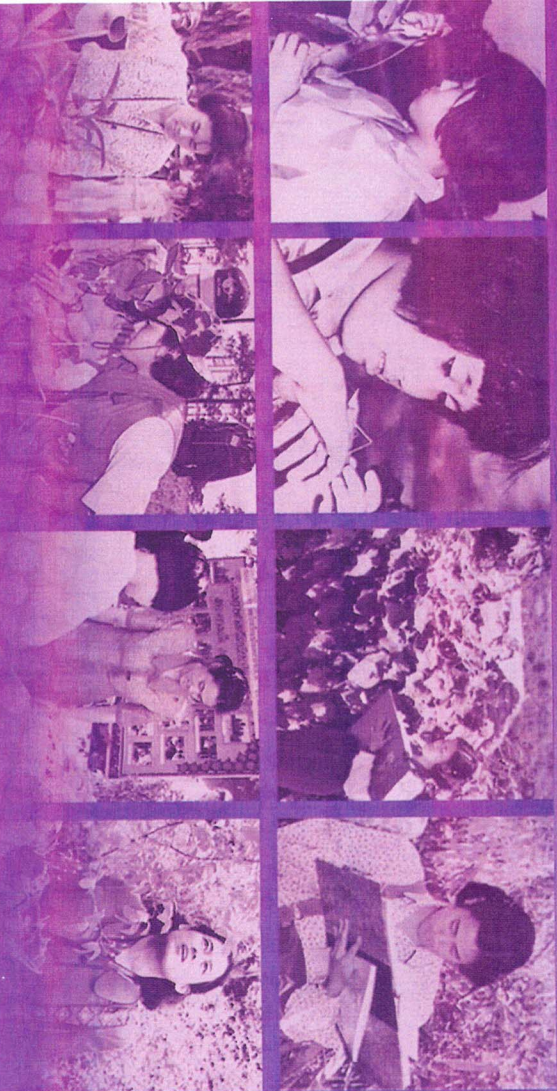

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

“การรักทรัพยากรคือการรักชาติรักแผ่นดิน”

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(อพ.สธ.)

สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303

โทร. 0-2282-1850, 0-2282-0665 โทรสาร 0-2282-0665

www.rspg.or.th

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีสายพระเนตรกว้างและยาวไกล ทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกมรดกพิช โดยทรงเริ่มดำเนินงานพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ตั้งแต่ปี 2503

พ.ศ. 2503 ได้ทรงอนุรักษ์ต้นยางนา

ในฤดูร้อนเกือบทุกปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะแรกเสด็จพระราชดำเนินโดยรถไฟ ต่อมาเสด็จฯ โดยรถยนต์ เมื่อเสด็จฯ ผ่านอำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี สองข้างทางมีต้นยางขนาดใหญ่ขึ้นอยู่มาก ทรงมีพระราชดำริที่จะสงวนป่าต้นยางนี้ไว้เป็นส่วนสาธารณชน ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ แต่ไม่สามารถจัดถวายได้ตามพระราชประสงค์

พ.ศ. 2504 ป่าสาวิทิศทดลอง

เมื่อไม่สามารถดำเนินการปกป้องต้นยางนาที่อำเภอยางได้ จึงทรงทดลองปลูกต้นยางเอง โดยทรงเพาะเมล็ดยางที่เก็บจากต้นยางนาในเขตอำเภอยาง ในกระถางบนพระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล หัวหิน และทรงปลูกต้นยางนาเหล่านั้นในแปลงทดลองใกล้พระตำหนักบริเวณต้น สวนจิตรลดา พร้อมข้าราชการบริพาร เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2504 จำนวน 1,250 ต้นแม้ต้นยางที่หายากสูญสิ้น แต่พันธุกรรมของยางนาเหล่านั้นยังอนุรักษ์ไว้ได้ที่สวนจิตรลดา

พ.ศ. 2528 ทรงใช้เทคโนโลยีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่ออนุรักษ์พืช

ในวันพืชมงคล วันที่ 9 พฤษภาคม 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชที่โครงการสวนพระองศ์ฯ สวนจิตรลดา และทรงมีพระราชกระแสให้อนุรักษ์ต้นพันธุ์พระตำหนัก ไปศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ความสำเร็จของการใช้วิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชขยายพันธุ์ในหลอดแก้ว นำไปสู่การขยายพันธุ์ไม้ที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของพระราชวังต่างๆ แล้วอนุรักษ์พันธุ์ไม้อีกหลายชนิด ได้แก่ พุดสวน มณฑา ยี่หุบ ที่อยู่ในพระบรมมหาราชวัง และสมอไทยในพระที่นั่งอัมพรสถานมณฑล

พ.ศ. 2529 ทรงให้อนุรักษ์พันธุ์กรมหลวง

ทรงมีพระราชดำริให้อนุรักษ์และขยายพันธุ์วชนิตต่างๆ โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เพื่อเตรียมการแก้ปัญหาการขาดแคลนหวายในอนาคต หวายที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและเป็นเป้าหมาย คือหวายชัฒ หวายน้ำผึ้ง หวายตะค้าทอง หวายหอม หวายแดง หวายโป่ง หวายกำพวน หวายวย และหวายชัฒ เมื่อขยายพันธุ์ได้ต้นเต็มบุรณของหวายชัฒและหวายตะค้าทองแล้ว ก็ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ทำการทดลองปลูกต้นหวายเหล่านั้นในปายางนใกล้พระตำหนักเรือนต้น สวนจิตรลดา

พ.ศ. 2529 สวนพืชสมุนไพร

ในปี พ.ศ. 2529 นอกจากมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์พันธุ์หวายแล้ว ยังได้จัดทำสวนพืชสมุนไพรขึ้นในโครงการสวนพระองศ์ฯ สวนจิตรลดา เพื่อรวบรวมพืชสมุนไพรเป็นแปลงสาธิต และรวบรวมข้อมูลสรรพคุณ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์กับทั้งการรักษาพยาบาลพืชสมุนไพร โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และเผยแพร่ความรู้ที่ได้สู่ประชาชน

เป็นแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติ จากคำขวัญ อพ.สช. เกิดขึ้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 ซึ่งได้ดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ มา 10 ปี หลังจากปี **สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง** ๖๖ ปี

พ.ศ. 2536 ในขณะนั้นมีความคิดที่จะให้เจ้าหน้าที่ อพ.สช. มีทิศทางในการทำงานโดยให้คำขวัญเกี่ยวกับการความคิด พฤติกรรม และถือเป็นคำขวัญที่ดี คำขวัญ อพ.สช. มี 5 ข้อ คือ ข้อตรง มุ่งมั่น พัฒนา สามัคคี มัคคุณธรรม ที่มีความหมายดังนี้

ข้อตรง : ต่อดตนเอง หน้าที่รับผิดชอบ อาชีพ องค์กร ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน

มุ่งมั่น : มีศรัทธา มีจิตปณิธานมุ่งมั่น ที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ เพื่อผลประโยชน์แท้

พัฒนา : วิทยาการ ปัญญา พัฒนาคุณภาพงาน พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาตนเองให้พร้อมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และการได้รับมอบหมาย เรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า รู้จริง รู้ทำ รู้จำ พัฒนาด้วยความยั่งยืน พัฒนาสุขภาพกาย ให้สุขภาพแข็งแรง พัฒนาสุขภาพจิต ให้เข้มแข็ง พอเพียง

สามัคคี : ร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ มีความพร้อมเพรียงเป็นหนึ่ง (one for all for one) one = พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว one = อพ.สช.

มัคคุณธรรม : ความรับผิดชอบ ข้อตรง ข้อสัตย์ อดทน ออกสิ้น สามัคคี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เมตตา กรุณา มุติตา รักษาที่จะเห็นได้จากความหมายที่อธิบาย เป็นการผูกพัน สัมพันธ์ ต่อเนื่องกัน ข้อตรงแรกเป็นคุณธรรมที่เสมือนเป็นหัวใจ คุณธรรมหลังเป็นเหมือนหางเสือ ที่คอยกำกับโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องความรับผิดชอบที่มีความหมายลึกซึ้งไปอีก ตามแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหัวข้อในหลวงกับความรับผิดชอบ ซึ่งหมายถึงการรู้หน้าที่ มีวินัย ตรงต่อเวลา ความเป็นเลิศ ความกล้าหาญ ความซื่อตรง การคำนึงต่อผู้อื่น ถ้ามีความรับผิดชอบและงานย่อมสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นคุณธรรมอื่นๆ จะตามมา พยายามสร้างคุณธรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ตามหลักปรัชญา ข้อปฏิบัติของศาสนานั้น ดังนั้นสำนึกในใจ องค์การใด รักษาข้อปฏิบัติและศาสนาท่านเองนับถือ ที่รักษา 5 สำนึกงานหรือองค์กรนั้นๆ ก็จะเป็นสุขและความสุข ความสงบ และความเจริญก้าวหน้า

มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ขอเชิญประกวดพันธุ์พืชพื้นถิ่น

เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2551 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริส ให้มีการจัดตั้ง

มูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (มูลนิธิ อพ.สธ.) เพื่อสนับสนุนงานตามเป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และในวันที่ 30 พฤษภาคม 2554 กระทรวงมหาดไทยได้มอบหนังสือสำคัญการจดทะเบียนจัดตั้ง มูลนิธิ อพ.สธ.

โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ถนนราชวิถี แขวงพญาไท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จวบจนปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

1. สนับสนุนงานตามเป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนชาวไทย
2. สนับสนุนการฝึกอบรม ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนในงานของ อพ.สธ.
3. สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นไทย วิถีไทย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
4. เพื่อดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรการกุศล เพื่อการกุศล และองค์การสาธารณประโยชน์ เพื่อสาธารณประโยชน์
5. ไม่ดำเนินการเกี่ยวกับกำไรและการเมืองแต่ประการใด
6. ทำการเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานฝึกอบรม ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาเพื่อสนับสนุนในงานของ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

* ที่มา: จากข้อบังคับของมูลนิธิอนุรักษ์พันธุกรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2559

รายชื่อคณะกรรมการมูลนิธิ

	องค์ประธานกรรมการ
1. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	รองประธานกรรมการ
2. นายอำพล เสนาณรงค์	รองประธานกรรมการ
3. นายเกษม วัฒนชัย	รองประธานกรรมการ
4. นายธีระ สุกตะบุตร	กรรมการ
5. นายสุเมธ ตันติเวชกุล	กรรมการ
6. นายมนูญ มุกชลประทาน	กรรมการ
7. นายดิสร วัชรโรจน์	กรรมการ
8. นายอภิรักษ์ จันทระเสน	กรรมการ
9. นางสาวจันทร์จิรา ชนะโกลน	กรรมการ
10. นางสาวอุศนี ฐาทอง	กรรมการ
11. นายสมพันธ์ จารุมลันท	กรรมการ
12. นางสาวเฉลิมการ เสงมารัตน์	กรรมการและเหรัญญิก
13. นายพรชัย จุฑามาศ	กรรมการและเลขานุการ
14. นางปัทมา ปริญญาพงษ์ เจริญทรัพย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

* ที่มา: รายชื่อคณะกรรมการของมูลนิธิจากเอกสาร ม.น.4 ลงวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2559

สัญลักษณ์โครงการ อพ.สธ.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานให้ ชมพู่กุลา เป็นดอกไม้สัญลักษณ์ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

ชมพู่กุลา เป็นพืชหายากใกล้สูญพันธุ์ที่มีดอกสีชมพูอมขาวดงาม ราวคำแก่การอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ตามแนวพระราชดำริ
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bretschneidera sinensis Hemsl.*

ชื่อวงศ์ : BRETSCHNEIDERACEAE

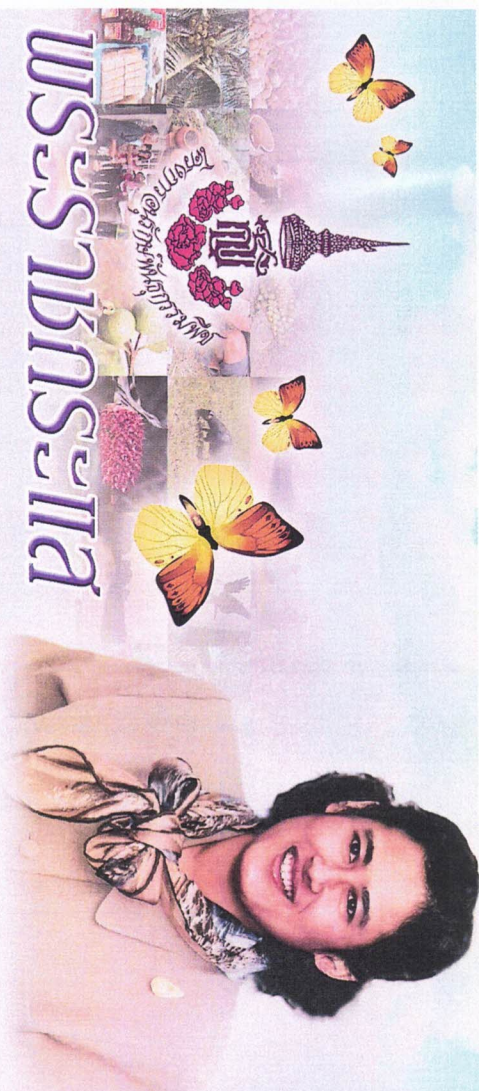

เป็นไม้ต้นสูงได้ถึง 25 เมตร เปลือกเรียบสีเทา ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ยาว 30-80 เซนติเมตร ใบย่อยไม่มีก้านใบ รูปหอกถึงรูปไข่ กว้าง 2.5-6 เซนติเมตร ยาว 8-25 เซนติเมตร โคนใบมนไม่เท่ากัน ปลายใบแหลม ดอกสีชมพูคล้ายรูประฆัง ออกเป็นช่อที่ปลายยอดช่อยาวได้ถึง 40 เซนติเมตร กลีบรองดอกขนาดใหญ่ รูปไข่ขอบหยัก 5 กลีบ รูปไข่กว้าง โคนกลีบเรียวยาว ปลายกลีบมีขนยาวออกด้านนอก ขนาด 1.8-2 เซนติเมตร กลีบเบมนักวัดกว้างกลีบ 8 อัน ผลรูปกระสวย แก่แล้วแตก เมล็ด รูปรี กว้าง 12 มิลลิเมตร ยาว 20 มิลลิเมตร

ชมพู่กุลา

พันธุ์ไม้ใกล้สูญพันธุ์ของโลก ซึ่งพบเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติดอยกุลา จังหวัดน่านด้วยความสูงจากระดับทะเลถึง 1,980 เมตร ดอยกุลาเป็นยอดดอยที่สูงที่สุดแห่งหนึ่งของเทือกเขาหลวงพระบาง และเป็นยอดดอยที่ในลำดับต้นๆ ของประเทศไทย ซึ่งจากสภาพดังกล่าวนี้ทำให้เหือกดอยกุลา มีลักษณะโดดเด่น ในด้านระบบนิเวศของพืชพรรณที่สูงอันอุดมไปด้วยป่าดงดิบเขา ป่าดงดิบชื้น รวมทั้งป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง อีกทั้งเป็นป่าต้นน้ำของแม่น้ำน่านอีกด้วยพันธุ์ไม้ที่ใกล้สูญและพบเพียงแห่งเดียวในโลกนี้คือ ชมพู่กุลา ซึ่งเป็นต้นไม้พื้นเมืองของไทยและเป็นพันธุ์ไม้หายากที่ใกล้สูญพันธุ์ชนิดหนึ่งของโลก โดยมีประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา มีรายงานว่าพบพันธุ์ชนิดนี้ ที่มณฑลยูนนานประเทศจีน แต่ปัจจุบันคาดว่าสูญพันธุ์ไปแล้ว

* ข้อมูลจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยเรื่องนิเวศธรรมชาติในเมืองไทย - ภาคเหนือ

“การรักใคร่พินิจ คือ การรักชาติ รักแผ่นดิน”

ВЛНУЊИ

เพื่อพัฒนาบุคลากร

อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากร

ให้เกิดประโยชน์แก่ชนชาวไทย

วัดบูรณาราม

- ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของผู้บริหารและทรัพยากร
- ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย
- ให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานเพื่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

แผนแม่บทของ จพ.สธ. ดำเนินงานใน 3 ด้านหลัก

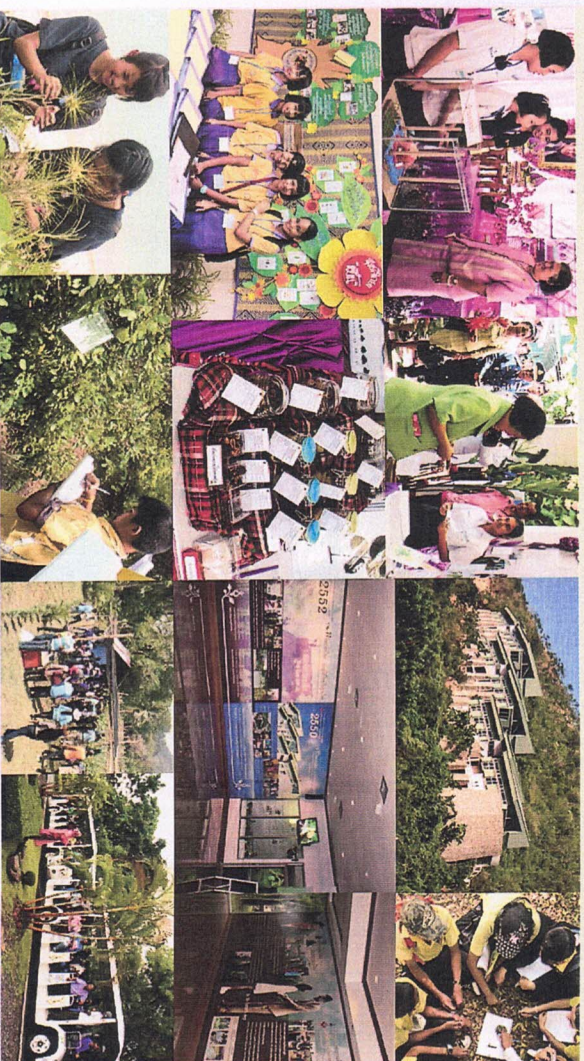
- 1 ทรัพยากรกายภาพ
- 2 ทรัพยากรชีวภาพ
- 3 ทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

3. DISCUSSION AND CONCLUSIONS

กัณฐกะ

7. กิจการผสมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่จะสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน ประชาชนชาวไทย ใช้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรทั้งสามฐาน ให้รู้จักวางแผนการจัดการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศ ซึ่งพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการกับเยาวชน โดยการศึกษาอบรมให้เหมาะสม ความงดงาม เกิดความปิติที่จะทำการอนุรักษ์ แทนที่จะสอนให้ดูน่ากลัวเกิดความเครียด ในกิจกรรมนี้ “งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” เป็นสื่อการเรียนรู้ งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นแหล่งรวบรวมพรรณไม้มีชีวิต มีเก็บพรรณไม้มงคลมงคล มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้า มีการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งให้โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพรรณไม้ท้องถิ่นหายาก ได้สูญเสียพันธุ์ และเป็นส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนั้นยังมีสิ่งพิเศษอีกต่าง ๆ เช่นพืชพิภพถิ่นพิเศษ งานพิภพถิ่นพิเศษธรรมชาติวิทยา งานพิภพถิ่นพิเศษธรรมชาติวิทยาทะเลไทย พืชถิ่นพิเศษ เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกตามอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยให้เยาวชนได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่าประโยชน์ ความสวยงาม อันจะก่อให้เกิดสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์พรรณพืชต่อไป

กิจกรรมที่

8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของทุนสนับสนุน หรือदानเงินานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. (กิจการที่ 1-7 โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท อพ.สธ. นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้าร่วมศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่างๆ ตามความถนัดและสนใจ อพ.สธ. ดำเนินการประสานงานโดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่างๆ ตามความถนัดและสนใจ อพ.สธ. ดำเนินการศึกษาวิจัยและพัฒนาความรู้แก่คนทั่วไป และให้บริการวิชาการฟรีแก่เกษตรกรและผู้ยากไร้ และส่งเสริมวิชาชีพวิชา อพ.สธ. และชมรมคณะปฏิบัติงาน การศึกษา อพ.สธ. ซึ่งเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชนและปวงชนชาวไทย

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยศูนย์ข้อมูลทรัพยากร อพ.สธ. สววจิตรลดา ร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริบันทึกข้อมูลของการสำรวจเก็บรวบรวม การศึกษาประเมิน การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรทั้งสามฐาน เช่น จัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง ฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น และฐานข้อมูลทรัพยากรอื่นๆ ที่นอกเหนือจากกิจกรรมพื้นฐานข้อมูลสัตว์ทะเล และฐานข้อมูลจุลินทรีย์ ข้อมูลต่างๆ จากการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. โดยทำการบันทึกลงในระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลและมีระบบที่เชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วประเทศ โดยเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทรัพยากรของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. นำไปสู่การวางแผนพัฒนาพื้นที่พืชและทรัพยากรต่างๆ โดยที่ อพ.สธ. เป็นที่ปรึกษาประสานงานร่วมกับพัฒนาการทำศูนย์ข้อมูลฯ กำหนดรูปแบบในการทำฐานข้อมูลที่สอดคล้องตามแผนแม่บทของ อพ.สธ.

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่นำฐานข้อมูลในกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร มาใช้พิจารณาเกี่ยวกับภาพของพื้นที่พืชสัตว์ จุลินทรีย์ ฯลฯ โดยที่ อพ.สธ. มีหน้าที่ประสานงานกับนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิของหน่วยงานการศึกษาต่างๆ พร้อมกันวางแผนพัฒนาพื้นที่ระยะยาว และนำแผนขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อมีพระวินิจฉัยและพระราชทานแผนพัฒนาพื้นที่และพันธุ์กรรมที่คัดเลือก ให้กับหน่วยงานที่มีความพร้อมนำไปปฏิบัติโดยสามารถวางแผนนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ต่อไป

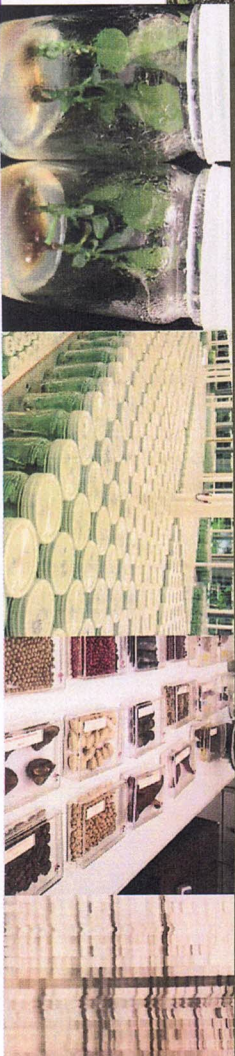
ตามรอยเท้าพ่อ

เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2536 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงสานพระราชปณิธานต่อทรงมีพระราชดำริกับ นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังและผู้อำนวยการส่วนพระองค์ฯ สววจิตรลดาได้อนุรักษ์พืชพรรณของประเทศไทย โดยพระราชทานให้ฝ่ายวิชาการโครงการส่วนพระองค์ฯ สววจิตรลดาเป็นผู้ดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมต้นไม้นั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการส่วนพระองค์ฯ ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) โดยสร้างธนาคารพืชพรรณสำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ ในปี พ.ศ. 2536 และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานทุกกิจกรรมตามกรอบของแผนแม่บทของโครงการ อพ.สธ. ในฐานะหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานพระราชวัง ขณะนี้ อพ.สธ. ดำเนินงานอยู่ในแผนแม่บท ระยะห้าปีที่ 6 (ตุลาคม พ.ศ. 2559 - กันยายน พ.ศ. 2564)

ธนาคารพืชพรรณ

การสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช โดยการทำพื้นที่ปลูกในพื้นที่ที่ปลอดภัย เช่น ในศูนย์การศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่มีอยู่ 6 ศูนย์ทั่วประเทศ ในพื้นที่ศูนย์วิจัยและสถานทดลองของกรมวิชาการเกษตรพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษในการศึกษาที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. มีการดำเนินงาน รับ-ส่ง พันธุกรรมพืชไปคืนพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ของ อพ.สธ. ตามที่ต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนและฝากเพาะขยายพันธุ์ ดูแลรักษา ทดลองปลูกโดยเจ้าหน้าที่ อพ.สธ. ตามศูนย์และพื้นที่ต่างๆ ของ อพ.สธ.

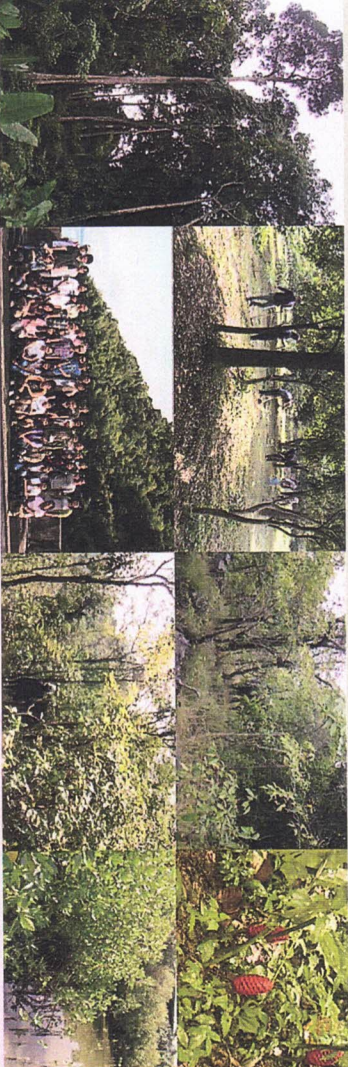
ในปัจจุบันประมาณ 2549 อพ.สธ. เน้นนำไปปลูกในพื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา นอกจากการปลูกต้นพันธุกรรมแล้วยังมีการเก็บรักษาในรูปแบบเมล็ดพันธุ์และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อธนาคารพืชพรรณ อพ.สธ. สววจิตรลดา และมีการเก็บรักษาสารพันธุกรรม (DNA) ที่ธนาคารพืชพรรณ สววจิตรลดา

1. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กิจกรรมปลูกป่าทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่ปลูกพื้นที่ป่าธรรมชาติของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีป่าดั้งเดิมโดยไม่มีนโยบายเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่แต่จะต้องเป็นพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (ยกเว้นกรมป่าไม้ว่าพื้นที่ของพระราชดำริในบางพื้นที่) หรือต้องไม่เป็นที่มีปัญหาเกี่ยวกับราษฎร โดยดำเนินการในพื้นที่ป่าปลูกทรัพยากรของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ป่าเชื่อมโยงต่างๆ ของ กพท. พื้นที่ป่าที่ประชาชนร่วมกันรักษา พื้นที่ป่าของสถาบันการศึกษา พื้นที่ป่าของสวนสัตว์ พื้นที่ป่าเชื่อมต่างๆ ของ กพท. พื้นที่ป่าของเอกชนที่สนองพระราชดำริ จากนั้นมีการสำรวจพื้นที่ที่จะเป็นพื้นที่ปลูกป่า ทำหนังสือขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สัตว์ และจุลินทรีย์ รวมถึงทรัพยากรทางกายภาพ เก็บข้อมูลทรัพยากรดินธรณีสัณฐานและปัญหา ทั้งยังสนับสนุนให้อาสาสมัครระดับหมู่บ้าน ชี้แจงการรักษาดูแลป่าได้นั้น จนเกิดการเรียนรู้ในทรัพยากรที่มีอยู่จะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ที่ไม่ใช้พื้นที่ป่าปลูกทรัพยากร โดยเป็นการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรธรรมชาติว่ากำลังจะเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิม เช่น พื้นที่จากป่ากลายเป็นสวน พื้นที่ตามเกาะต่างๆ เปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เร่งสร้างถนน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายใต้วิธีมีอย่างน้อย 50 กิโลเมตร ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งกิจกรรมในพื้นที่เหล่านั้นจะสรุปโดยที่ อพ.สธ. ประสานและร่วมมือกับหน่วยงาน ที่ร่วมสนองพระราชดำริ ในการร่วมสำรวจในฐานะทรัพยากรการท่องเที่ยว ออกสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรชีวภาพในรูปตัวอย่างแห้ง ตัวอย่างต้อง รวมทั้งเก็บตัวอย่างทรัพยากรกายภาพและทรัพยากรอื่นๆ ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ สัตว์ จุลินทรีย์ เห็ด รา ฯลฯ โดยข้อมูลที่ได้จะถูกจัดเก็บเข้าสู่ฐานข้อมูลทรัพยากรต่อไป

3 กิจกรรมปลูกสร้างทรัพยากร

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ค่า ไม่สูญพันธุ์ ไม่ได้ดำเนินงานต่อเนื่องโดยการนำพื้นที่ทรัพยากรทรัพยากรไปเพาะพันธุ์ปลูกในพื้นที่ปลอดภัย เรียกว่าพื้นที่ปลูกทรัพยากร เช่น ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่ 6 ศูนย์ทั่วประเทศ พื้นที่ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตร สวนสัตว์ฯ พื้นที่จังหวัดและสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ตัวอย่างเช่น การเก็บรักษาพันธุ์กรรมพันธุ์ ทรัพยากรในรูปแบบผลิตภัณฑ์ สารพันธุกรรมในธนาคารพืชพรรณ อพ.สธ. สวนจิตรลดา ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อพ.สธ. คลองไผ่ และในหน่วยงานต่างๆ

2. กรอบการใช้ประโยชน์

4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการศึกษาประเมินศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่นๆ ที่สำรวจเก็บรวบรวมและปลูก รักษาไว้เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทั้งในฐานะทรัพยากร โดยมีการวางแผนดำเนินการวิจัยศักยภาพของทรัพยากรต่างๆ การวิเคราะห์ทางกายภาพ แร่ธาตุในดิน คุณสมบัติดิน ศึกษาด้านด้านชีววิทยา สันฐานวิทยา สรีรวิทยา ศึกษาด้านโภชนาการ องค์ประกอบสำคัญ รังสีแดด กลิ่น ศึกษาการปลูกและการจัดการและการขยายพันธุ์พืชโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชที่ไม่เคยศึกษามาก่อน การศึกษาการจำแนกสายพันธุ์โดยวิธีทางชีวโมเลกุล การเก็บสายพันธุ์ที่อ่อนแอและการจัดการพื้นที่ที่กำหนดเพื่อการอนุรักษ์ร่วมกับหน่วยงานมหาวิทยาลัยต่างๆ กรมต่างๆ สถาบันวิจัยศูนย์วิจัยและสถานีทดลองต่างๆ ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยการ อพ.สธ. ที่ร่วมสนองพระราชดำริ

